

GRAFİK TASARIM EDITÖRÜNDE

KAPAK TASARIMINA DAİR: KAPILAR...

Prof. Dr. Fikri SALMAN

Eylül 2023 sayısının dergi kapağında bir kapının resmini kullanmayı tercih ettik.

Öylesine sıradan, yalın, basit bir ahşap kapının resmini...

Bu güne kadar yaptığımız her kapak tasarımında olduğu gibi elbette bu kapak tasarımının da bir öyküsü var...

Bir metafor olarak ele aldığımız kapı resminin, kapı temasının anlamına, yazımızın son paragraflarında değineceğiz elbette, ancak ondan önce hayatımızda **"kapı"** ya da **"kapılar"** tabiri nasıl yer tutuyor, farklı bir yaklaşımla irdelemeye çalıştık...

Öncelikle gündelik yaşamda veya mimari anlamda kapı nedir sorusuna cevap vermek gerekiyor belki de... Kapı, "bir mekâna ya da bir taşıta girip çıkmayı sağlayan, mafsallı (menteşe düzeneği) olan, sürgülü ya da bazı elektronik aksamla sahip olan, açılıp kapanabilir levha ya da bölme açıklığıdır" denilebilir. Kapılar, mimari yapıların içerisine girmeye veya yapı içindeki odalar arasında yer değiştirebilmeye imkân sağlayan ve genel anlamda tüm dünya kültürlerinde aynı maksatla kullanılan mimari unsurlardır. Çeşitli kilit türleriyle daha güvenilir hale getirilen kapıların günümüzde elektronik kilitli olanları veya otomatik açılıp kapanan türleri de mevcuttur.

Kapılardan, kullanıldıkları yerlerin güvenliği ya da gizliliğini sağlamak amacıyla yararlanılır. Bu nedenle kapılarda basit kilit düzeneklerinden tutun da gelişmiş elektronik güvenlik sistemlerine kadar pek çok donanım görmek de mümkündür.

Kapılar, mimaride kullanıldıkları yere ya da coğrafi bölgeye göre değişik biçimlerde, işlevsellikte ve adlarda olabilirler. Kapılar kimi zaman tek bölümden, kimi zaman da iki veya daha fazla bölümden oluşabilir. Birden fazla açılabilir bölüme sahip kapılarda, bu panellerin her biri **"kanat"** olarak adlandırılır. Kapıyı oluşturan ya da kapıyla ilişkisi bulunan bölümlere farklı adlar verilebilir. Genel olarak basit bir kapıda bulunabilecek parçalar şöyle sıralanabilir; kapı kanadı, kapı kolu, kapı tokmağı, kapı deliği (veya anahtar deliği), eşik, sundurma, lento ve pervazlar en çok bilinen kısımlarıdır. Kapı kelimesi aslında derinlemesine düşünüldüğü zaman **"KAPI"** gibi bir kelime değil midir? Kapılar hep açılır-kapanır da, kapılara kapılar açılmaz mı hiç?

İşte bu yazımızda biraz metaforik anlamda kapıları irdeledik...

Kapı ev demektir,

Kapı yuva demektir,

Kapı ümit demektir,

Kapı hayat demektir.

Aslında kapılara bir kapılanabilsek, o kapılar açıldıkça açılacak...

Bazen hayatımızda **kapı gibi cevaplarla** karşılaşırız...

Hatta, kapı gibi adamlar vardır meselâ!

Sağlam kapılar vardır,

Ve de çürük kapılar...

Kapılar öylesine çeşitlidir ki, saymakla bitiremeyiz belki de...

Ev kapısı vardır, oda kapısı, bahçe kapısı, dış kapı, arka kapı, ön kapı, yan kapı, araba kapısı, otobüs kapısı, dolmuş kapısı, uçak kapısı, metro ve tren kapısı, gar ve otogar kapıları, bina kapısı, inşaat kapısı, cami kapısı, kervansaray kapısı, türbe kapısı gibi pek çok maddi kapılar vardır... Bunların yanı sıra manevi kapılar da var; kalp kapısı, gönül kapısı, göklere açılan kapılar, mutluluğa açılan kapılar, hüznünlere ya da acılara açılan kapılar, gözümüzü açınca ya da kapayınca açılıp kapanan iç dünyamızın kapıları gibi sayısız manevi kapılar da mevcuttur... Belki de tüm bunların içerisinde pek çok anılar biriktirdiğimiz **"baba ocağı kapısı"** hepimizde ayrı bir yer tutmaktadır...

Bir de bazı kapılar var, bilerek ve isteyerek boş yere beklersiniz önünde günlerce, aylarca, belki de yıllarca ama hiçbir zaman açılmayacak olan kapılar...

Kapılar hayatımızda çok iz taşırlar, çok şeyler anlatırlar bizlere... Çok girip çıkan olmuştur oralandan... Niceleri vedalaşmış, buluşmuş, gülmüş, ağlamış, ayrılmıştır o kapılardan...

2020-21 yıllarında yaşadığımız COVID-19 salgını sebebiyle derslerimizin neredeyse büyük bölümü uzaktan eğitim yoluyla yapıldı. O yıllarda öğrencilere verdiğimiz derslerin içeriğine uygun olarak değişik konular belirleyip örnek fotoğraflarla desteklediğimiz sunum dosyalarımızı öğrencilerimizle paylaşarak dersler işledik. Bu derslerdeki konularımızdan biriydi aslında kapılar... Şairlere, resamlara, fotoğraf sanatçılara konu olabilen kapılar, elbette derslerimize de bir konu olabilmektedir. Yazımızdaki söylemlerin bir kısmı aslında o zorlu günlere de bir göndermedir... Bu gün kapanan COVID-19 kapıları belki yarın istemesek de başka pandemilere açılacaktır, bilemeyiz...

GRAFİK TASARIM EİTÖRÜNDEN

1997 yılında yayınlanan "Açık Kapı" isimli bir şiir kitabında aşağıdaki dizeler bize hayattan küçük bir kesit sunar;

Açık Kapı

"Hep bir ayakkabı konur,
Yakın ayrılışlarda,
Kapı aralıklarına.
Kapı boyu bir ışıktır; yayılır.
Siz inersiniz merdivenleri; ağır.
Siz siz olun sakın!
Birinden ayrılıyorsanız...
İlerde konuşmanız için
Açık kapı bırakın."

Öyle ya,

Herkesin bir "açık kapısı" vardır; kapalı kapınız değil açık kapınız olsun hep...
Kapanacaksa, kötülöklere kapansın kapılar...
Savaşlara kapansın, ayrılıklara kapansın...
Açılısın o zaman kapılar; kötülöklere ayrılmak için...
Hatta bir yandan denize açılan kapılarınız olsun hep...
Gökyüzüne açılan kapılarınız olsun mesela...
Göge açılan gönöl kapılarınız...

Kapılar insanların hayatı boyunca kim bilir nelere tanık olmuştur? Çeşitli duyguların, 'an'ların, doğum ve ölümlerin, aylık ve kavuşmaların, kavgaların, ağlamaların, yalnızlıkların tanığı değil midir kapılar?

Eski kapılar vardır, yeni kapılar...

Süslü veya süssüz sâde kapılar, ahşap kapılar, demir kapılar ya da cam kapılar...

Arkasında pek çok yaşamları saklayan, örtüldüğünde içeride kalanları koruduğu düşünölen veya dışarıdakileri içeridekilerden ayıran kapılar...

Ardında yaşananlara tanıklığını hiçbir zaman dile getiremeyen ve hep sessiz olan, sır dolu kapılar...

Bir dile gelseler kim bilir ne çok şey anlatacaklar belki de!

Kapılar, üzerine örtüldüğö şeyi saklarlar. Neye örttüysen o kalmıştır içerisinde...

Sevdiklerimize duvar olmayan, nefes almayı sağlayacak açık kapılarımız olmalı bir yandan...

Hayatımızda, sıkıntılarla karşılaştığımız zaman kullanabileceğimiz açık bir kapımız olmalı mesela... Bilmeliyiz ki o kapıya vardığımız zaman, ardında bambaşka bir dünyanın bizi beklediğı, dostluklarını hiçbir zaman yitirmeyeceğimiz gönöl dostlarımızın kapıları olmalı...

"Dünya, sadece kendisi için yaşayanlara en büyük örtölü kapı olmuş. Başka yaşamların da var olduğunu algılayabilmek için açık bir kapısı olmalı insanın. Kapıların ardında kalan olmamak için, ardındakilerle yüzleşmeye cesaret bulabilmek için, yenilgilerimizi kabullenmediğimizi gösterebilmek için açık bir kapısı olmalı insanın."

Ne çok kapılar örttük bu hayatta, üzerine de ne kör kilitler vurduk bir hatırlayalım...

Geriye dönüp baktığımızda örttüğümüz sadece kendimizdik oysa. Hayatımızın en yaşanmaz yerinde, açık bir kapı bulabilmek istiyorsak eğer, mutlaka biz de açık bir kapı bırakmalıyız yaşama...

Düşünün ki açık bir kapı, pek çok kör kilitli kapıyı açabilir...

Kapı ve kapılar üzerine söylenmiş, kaleme alınmış pek çok söz var hayatımızda. Her biri üzerinde saatlerce belki de günlerce düşünölesi sözler...

İşte onlardan bazıları;

Daha çok kapı açtıkça, daha çok dünya keşfedersin! Daha çok dünya keşfettikçe, daha çok kapı açılır!

Güzel bir fikir güzel bir kapıdır; içeri girmen için seni davet eder!

Her kapı, bir başka kapıya açılan bir kapıdır!

Eğer içeri girmezsen, cennete giden kapının ne faydası olabilir?

GRAFİK TASARIM EDITÖRÜNDE

*Kapının kendiliğinden açılmasını beklemek yerine kapıyı kendin aç!
Ve açılan kapılar sonsuza dek açık kalmazlar. İçeri girmek için hızlı ol!
Varoluşun milyarlarca kapısı vardır, ölümünse hiç!Çoğu kez kapılar kapalı kalırlar, nedeni basit; çünkü açılmaya çalışılmamışlardır!
Eğer kapılar açıksa içeri gir; eğer kapılar kapalıysa, bir yol bul ve içeri gir!
Çalmadığımız bütün kapılar, savuşturduğumuz pek çok tehlike ya da kaçırdığımız pek çok fırsat demektir, fakat hiçbir zaman bilemeyeceğiz!*

Kapının içinde başka bir kapı vardır: Anahtar deliği anahtarın özel kapısıdır! Bazen büyük kapıları açmak için önce küçük kapılardan geçmeliyiz!

Kullanılmayan bir kapıyla bir duvar arasında hiçbir fark yoktur! Bir kapının kapı olması için kullanılması gerekir! Herhangi bir şeyin kendisi olması için kullanılması gerekir!

Açtığın her kapı sana ışık getirmeyecektir; bazıları sana fırtınalar ve karanlık getirecektir; kapıyı geri itmek ve kapatmak için güçlü olmalısın!

En güzel kapı, arkasında kendini güvende hissettiğin kapıdır!

Eğer kapının arkasındaki şeyden vazgeçersen, kilit kendiliğinden açılacaktır! Bazen vazgeçmek en iyi anahtardır!

Açık bir kapının davetiye gönderdiği doğrudur, fakat meraklı insan için kapalı bir kapı daha da güçlü bir davetiye gönderir!

Eğer ışığa açılan kapı kilitliyse, kilidi ne kadar sağlam olursa olsun kır onu!

Her kapıyı nazıkçe ve kibarlıkla aç, kapıyı nefesinle bile kırarak kadar gücün olsa dahil..

Sıkıca kapalı bir kapının önünde ısrarla beklemek, bütün açık kapılara karşı bir haksızlıktır! Açık kapılara bir şans ver!

Yazımıza dönecek olursak;

Bu hayatı basit ve yalın yaşamalıydık, bu yüzden öylesine basit, sıradan, çok şatafatlı olmayan ama anlam dolu ve sâde olan ahşap bir kapıyı resmettik kapak tasarımını için...

İlk etapta görenler için öyle olsa da, aslında bu kapı öyle sıradan basit bir kapı değildir belki de...

Mânâ âleminde nice sırlarla dolu bir kapıdır...

Bilemeyiz!

Kim bilir neleri kapattı örttü içerisine,

Kim bilir ne sırlar sakladı ardında,

Kim bilir ne acılar, ne dertler, ne sıkıntıları örttü vakti zamanında...

Kim bilir ne hüznler gizledi ardında?

Ya da kim bilir ne mutlulukları, ne sevinçleri tuttu ardında. Dışarı taşmasın, uçup savrulmasın diye...

Dört duvarı çevreleyip, neleri güven altına almak için giriş ve çıkışı kontrol etti kim bilir...

Peki ya bizler!...

Kim bilir ne kapılar araladık, ne kapılar açtık bu hayatta...

Ya da kim bilir ne kapılar kapattık dostlarımızın yüzüne...

Ne fırsatları örttü üstüne bu hayatın kim bilir...

En olmadık zamanlarda kilit vurduk gönül kapılarımıza,

En olmadık zamanlarda yanlış anladık, yanlış anlattık bazı şeyleri,

Kızdık, öfkelenedik ve kapattık kapılarımızı zaman zaman...

Hatta üzerine bir de paslı bir kilit vurduk üstelik!

Hiç ardımıza dönüp bakmadık kırıp döktüklerimize ya da kırılıp dökülenlerimize...

Kapıları kapatırken kim bilir ne acılara, ne hüznlere sebep olduk kim bilir...

Gözlerimizi öfke büyüyünce, sinirden duygularımız alt-üst olunca kim bilir ne kapılar çarptık suratlarımıza...

Bazen aklımızla kapatmayı uygun bulduğumuz kapıları, gönül dünyamız kapatabilmiş miydi acaba? Hiç sorduk mu oraya?

Belki de bir kapı eşiğinde durup kaldık saatlerce, günlerce, aylarca...

Ne içeri girmek isteyenleri görebildik, ne dışarı çıkmak isteyenleri...

GRAFİK TASARIM EDITÖRÜNDEN

Hatta bazı kapılar vardır, bir ömür durur beklersiniz önünde...

Kapılara hep kilit vurduk kapattık.

"Hırsıza kilit vurulmazsa" peki kime ve neye kapatıp kilit vurduk kapılarımıza, kime?...

Mâdem kilit vurduk, nasıl açacaktık birbirimize sevgi kapılarımızı, gönül kapılarımızı?...

Bazen kapılarımızı hak eden ve etmeyen herkese açarız da en yakınlarımıza, can dostlarımıza farkında olmadan kapatırız maalesef...

Bazı kapılar vardır, eşiği olm

Oysa bazı kapılar vardır Taptuk Emre Dergâhı gibi, nice Yunus'lar baş koyar eşiğine o başa basmadan aşamayacağınız...

Maddi ve manevi anlamda ne çok kapılarla karşılaşırız hayatta...

Ne kadar çok kapı aşındırırız gün boyu!

Hayatta bazen öyle durumlara karşılaşırız ki yanlış kapıları çaldığımızı ya da yanlış kapılar önünde beyhude beklediğimizi çok sonradan fark ederiz.

Ya da öyle olsa bile, o kapıda beklemeyi bir fedakârlık sayarız ve ayrılmayı eşiğinden yıllarca...

Kimi zaman bazı kapılara yakın olmak gerekirken bazı kapılardan da fersah fersah uzak olmak gerekmez mi?

Bazı kapılardan da ne kadar uzak olmaya çalışsanız da kendinizi hep önünde bekler bulursunuz!

Bir de göğe açılan kapılar vardır, kalplerin yaratanla buluştuğu, ellerin semaya kalktığı, gönüllerin coştığı kapılar...

Her seferinde **"Sayısız kapın var, hayırlısını aç Allah'ım!"** diye dua ettiğimiz kapılar...

Belli ki bu hayatta daha çok kapılar aşındıracağız...

Ve bir gün son bir kapı kapanıp, son bir kapı açılacak önümüze...

Her şeye rağmen o son kapı eşiğine geldiğimizde belki Necip Fazıl'ın mânidar bir beyti gelmeli aklımıza;

"Kapı kapı, bu yolun son kapısı ölümse,

Her kapıda ağlayıp, o kapıda gülümse..."

Her gün onlarca kapıyı, onlarca kez açıp kapattığımız bu âlemde meğer kapılar ne çok yer tutuyormuş hayatımızda...

Kırdığımız, üzdüğümüz, dünyalık hırslarımıza kapılıp kederlere gömdüğümüz onca eşi, dostu, insanı hangi kapıya sığdırabiliriz ki o zaman?...

Ya da kapılar alır mı içeri bu gönül kırıklıklarını?

Bazen dostane uyarılara bile kapılarımız kapalı olur, oysa iyiliğimiz için söylenen uyarılara kapılarımız neden kapalı olur ki? Neden yapıcı eleştirilere kapımızı kapatırız? Neden zor gelir bizlere?

Peki ya kalp kapımız ne durumda hiç düşündük mü?

Kalbimizin kapı menteşeleri paslanalı ne kadar oldu?

Hangi gıcırıtları çıkarır bir teline dokunsak o kapının?

Hangi nağmelerle terennüm eder kırgın, solgun, hüznü halimizi, ahvalimizi?...

Kapılara dair yazacak söyleyecek o kadar çok şey var ki, sayfalar dolusu belki ciltler dolusu yazılsa yeri vardır.

Yazımızın başında belirttiğimiz gibi, dergimizin Eylül 2023 sayısı özelinde yaptığımız tasarıma (Resim 1) dönecek olursak, herkes için sıradan anlamlar taşıyabilecek bu kapı resmi belki birileri için çok derin anlamlar taşıyacaktır elbette... İki kanatlı olan bu kapının sadece girişi genişletmek için gerekli hallerde kullanılan sol kanadı iki geniş tahtadan, sürekli açılıp kapanan sağ kanadı ise üç geniş tahtadan ibarettir. Ahşap olan kapı pervazi da kesme taşla yapılan bir duvara tutturularak sabitlenmiştir. Taş bir eşiği olan ve aralık kalan kapının ardından içerideki ışığı görmektir. İşte bu kapının anlamı, dergimizde büyük araştırma ve incelemeler neticesinde kaleme alınan her bir makaleyi simgelemektedir. Yazılan her bir makale bilime, sanata, insanlığa, sağlığa, faydaya açılan bir kapı olarak görülmüş ve dergimiz kanalıyla açık kalan kapı aralığından dışarı süzülen bir ışık gibi ya da içeri girerek varacağımız bir aydınlık dünya gibi algılamalı ve her bir makaleyi öyle değerlendirmeliyiz. Açık olan bu kapı ilme açılan her bir yayını simgeler.

O halde girin içeri ve okuyun her bir makaleyi!...

GRAFİK TASARIM EDITÖRÜNDEN

Yaptığımız çalışmalarda, yazdığımız her bir kitap ve makalede bir yandan işimizi bilimsel ve sanatsal boyutuyla düşünürken diğer yandan da **“Bu hayatta her ne olursa olsun, her ne yaşarsak yaşayalım, kapımızı her daim açık bırakalım!”** düsturuyla yaşamalı ve üretmeliyiz...

Sanatla dolu sağlıklı günler dilerim...

Resim 1. Sayı İçin Tasarlanan Kapı Resmi